

Skildringar ur fängelselifwet. 3, Wid Spinnhuset i Willmanstrand, 1872-1873

Lind, Carl Johan

17 Pe Br

National Library
of Sweden

LIND. C. J.

Finl.
Förvaltn.
Just.
(Br)
o

Schildringar

ur

Fängelselifwet.

III.

Ud Spinnhuset i Willmanstrand,

18¹/₅72—18¹/₅73.

Lavastehus,
A. W. Lindgrens tryckeri 1876.
På utgifwarens förlag.

Stilbringer

Stilbringer

III

Stilbringer

1875-1873

into Pinnerbergact 94114 md 90-

Då jag nu går att fortsätta dessa skildringar ur fängelselivnet genom att anteckna hvad jag erfärit och iakttagit under det tredje året af min verksamhet såsom själasörjare wid Spinnhuset i Willmanstrand, vill jag till en början beröra de märkelige extatiska rörelser, som under de första dagarna af ifrågavarande tidsperiod uppkommo inom berörde fängelseförsamling och inom kort epidemiskt grepo omkring sig samt mer eller mindre häftigt angrepo en stor del af fångarna.

Redan uti den föregående skildringen omtalade jag de lindrigare extatiska fenomen, som under påsten 1871 visade sig hos några af de wäcka. Äfwenså hände redan i November samma år att tvenne fångar, Charlotta K. och Helena B., hvilka, den ena som skolmästarinna och den andra som barnavårdarinna jemte en äldre qwinna och några barn bebodde samma rum, helt försträckt omtalade för mig något underligt som med dem tilldragit sig.

När jag, sade skolmästarinnan Charlotta K., här om dagen träffade se uppå Vena, beghnte hon att skratta, då äfwen jag måste göra det; och nu kunna wi ej se uppå hwarandra eller ens uppå andra utan att le; och jag som härtills haft så swårt och tungt, att då jag om morgonen stigit upp, det kännts som om någonting tryckt mig tillbaka ned på bädden; jag känner mig nu så lätt och glad som om hjertat riktigt wore löst uti mitt bröst och hoppade af fröjd och som om fötterne ej ens toge fast wid marken, då jag går. När wi i påstas sågo Johanna L. och de andra hoppa och slå ihop händerna, skakade wi på hufvudet och mente att det ej stod rätt till med de tofiga Österbottnistorna, men nu thykes det börja gå med oss på samma sätt. Under det de så talade wid mig och jag såg uppå dem, brusto de ut i skratt, men bleswo med oss åter helt alswarsamma och Helena B. utropade försträckt: „inte må man ännu bli galen här.“ De thyktes sjelfwa frukta för att detta wore något ondt, samt frågade mig, hvad jag thykte härom. Jag bad dem lägga hand uppå dessa fina glädjestringar, synnerligen uti andras närvaro, samt låfwade först närmare tänka öfwer denna företeelse, samt sedan lemna dem mitt utlåtande.

Kort derpå kallade jag dem åter till mig och uppläste för dem ett stycke ifrån Stockfleths resor i Lappmarken, der äfwen han omtalar sig hafwa anträffat personer, hvilka känt sig så lifligt berörda af Guds nåd, att fröjden häröfwer äfwen i det yttre förnummits uti deras glädjestrålade anleten; samt sade mig ej kunna finna något ondt uti deras glädje,

utan wore det helt naturligt att den fröjd de nu uti sitt hjerta kände öfwer att vara förfonte med Gud och hafwa sina synder förlätne, äfwen yttrade sig uti dyliga känningar i deras lefamen, som ju stod uti en så nära förening med själen. Jag ansåg dock att dessa häftiga rörelser måste vara öfvergående och lemna rum för en hjertats stilla frid och glädje, hwilket jag sökte förtydliga genom följande liknelse. Då en gammal kär vän efter en långwarig frånvaro helt oförmodadt återkommer, huru blir man ej utom sig af förtjusning; man skrifer högt till af fröjd, slår ihop sina händer och skickar sig som om man wore från förståndet. Men andra dagen sitter man kanske redan helt lugnt bredwid sin vän och talar sansadt med honom om det som ligger en uppå hjertat. Så är det, sade jag, nu ock med eder. Eder bästa vän, eder barndomsvän, Herren Jesus, som redan uti dopet fått ett rum i edert hjerta, derifrån Han genom edra synder sedermera blifwit bortdrifwen, har efter en lång frånvaro nu återvändt till eder. Är det wäl då under att hjertat springer af fröjd i edert bröst och edra ögon stråla af glädje. Men jag hoppas att äfwen J, sedan den första hänräckningen lagt sig, med mera sans skolen fröjda eder öfwer denne dyre wäns närvaro och med ett större lugn lyhna till hans kärleksfulla ord. Och såsom jag hoppades så gick det äfwen med dessa twenne qvinnor, hwilka sedermera i stillhet fortforo att tillwäxa uti vår Herres Jesu Kristi nåd och kunskap. Men för att nu komma till de häftigare extatiska rörelser, hwilka sedan början af Maj månad fortgått bland fångarna å Spinnhuset måste jag här återanknyta berättelsen om de uti föregående stildring pag. 38 omtalade twenne fångarna, Justina E. och Gustafwa J., om hwilka det redan blifwit nämndt att den ena Gustafwa J. efter ett fåfängt bättringsförsök återföll uti sin förra sorglöshet, medan deremot den andra Justina E. motstående alla kamraternas smädelser och förförelser modigt beghnte framgå uppå bättringswägen. Detta eggade emellertid kamraterna till en allt häftigare förföljelse, så att dessa, sedan de förgäfwes försökt reta henne till wrede, beghnte de påbörda henne hwarjehanda förbrutelser, såsom att hon skulle hafwa stulit af kronans garn, swurit, m. m. d. Wid närmare undersökning befunns wäl allt detta ogrundadt men dessa tratasserier, wilka jag fåfängt redan i sin början sökte förekomma, då hon för mig beklagade sig och omtalade kamraternas intriger, brötos under den fortfarande sammanwaron med hennes förföljare uti första klassen, derifrån jag lifa fåfängt sökte få henne bortflyttad, så hennes krafter, att hon den 4 Maj öfwerfölls af en häftig hysterisk kramp.

Då Gustafwa J., som någon dag förut återkommit till det bekymmer öfwer sina synder, hot, såsom nämndt, förut redan känt, såg kamraten wrida sig under de swåra plågorna och hörde hennes ångestrop, öfwerfölls äfwen hon af dyliga symtommer, lifasom ock den ena af sjulsköterstorna.

Måndagen den 6 Maj kallades jag till ofwännämnda Justina E. och Gustafwa J., hvilka önskade blifwa skriftade och begå H. H. Mattward. Då de emellertid nästan utan något uppehåll återföllu uti det ena krampanfallet efter det andra, war jag willrådig huruvida jag skulle kommunicera dem, men hoppet om att det kraftiga Nådemedlet lugnande och stärkande skulle inverka uppå deras upprörda samweten, gjorde att jag likwäl skred till den heliga förrättningen, under hvilken beshynnerligt nog sjukdomen likasom wet tillbaka ifrån dem hwardera, för att dock straxt derpå återkomma.

Den häftiga kramp under hvilken de sjukas kroppar wredos och hopdrogos uti de mest onaturliga riktningar samt hejdlöst slängdes och kastades åt skilda håll, deras genomträngande klagorop, då de under de swåra kropps och själsqwalen jemrade sig öfwer sina synder och uppräknade sina förbrytelser, samt de bewekande förmaningar de under en hänförende exaltation ställde till de kringstående kamraterna, af hvilka en del måste wara närwarande för att hålla uti dem under krampen och sålunda söka hindra dem ifrån att slå och stöta sina lemmar emot hårda och ojemna föremål, en annan del åter af nyfikenhet hade infunnit sig, kunde ej underlåta att uppå dessa hafwa ett uppkakande inslytande, så att till ex. wid de sjukas skriftande alla de närwarande nedföllu uppå sina knän och gråtande instämde uti bönerna. En allmän oro och bestörtning spred sig nu ibland sängarna, och en efter annan angreps utaf sjukdomen. Så inträffade redan den 6 Maj 8 sjukdomsfall, den 7 ett, den 8 fem; tills de sjukas antal slutligen uppgick till omkring 40 personer, så att ej blott lasaretrummen öfwerfylldes, utan äfwen twenne arbetsrum måste för de sjukas räkning upplåtas samt 4 extra sjukköterstor tillförordnas. Jemte det att de sjukas antal sålunda ökades, tilltogo äfwen symptomerna både uti styrka och i en mångfald af högst olika former. Hos de flesta, i synnerhet i början, infann sig krampen efter en kortare eller längre tids känsla af bränningar under bröstet med åtföljande uppswällning af berörde del å kroppen, men hos mången utvecklades den småningom, hastigare eller långsammare ur de mest olika sjukdomar, såsom frossa, febrar, rödsot m. m. d. Under anfällen gret en del, och jemrade sig, medan andra skrattade, några reswo uti wildt raseri sina kläder sönder, rusade häftigt upp ifrån sängarna, slog och sparkade omkring sig och nedlagda uppå golfwet sprattlade de ännu der och wredos som maskar, wanligen bakut, så att nack- och ryggsenorna drogos ihop och deras kroppar bildade formen af en loka. Hos några framkallade krampen uti bröstet swåra qwäfningsanfall, ja! bristande af blodkärl som förorsakade häftiga blodstörtningar, likasom oc en del uppkastade dels ljus, dels mörk och lefrad gallblandad blod äfwen genom kräkning. Sedan patienternes kropp, stundom flere dhgn å rad, nästan utan uppehåll af krampen ryckts och slitits, lun-

de de någon tid ligga alldeles medwets- och känslolösa, och då de uppvaknade från denna wanmakt woro de ofta till en början orediga, ja lifasom sinnesswaga, mer eller mindre, allt efter det förutgående krampanfallets styrka och långwarighet. Stundom kände de då ej igen någon, thökte sig wara å sina hemorter omgifna af sina egna; ena gången kunde de wara sorgsna och bedröfwade, samt beklagade sig t. ex. ofta öfwer att de andra kamraterna tillwitade dem att wara besatte af onda andar, m. m. d., andra gången kunde de wara helt glada och fröjdade sig öfwer att känna sig så friska och wäl till mods. Då det så småningom klarnade för dem, begynte de efterhand blifwa medwetne af sitt tillstånd och kunde då sjelfwa wid tilltal upplysa om att de ännu ej woro rätt rediga, tills de så helt och hållet redde sig. Ifrån sitt orediga tillstånd hade de dels ingen erinran dels en mer eller mindre dunkel hågkomst ifrån de ljusare mellanskofwen; stundom omtalade de sig derunder sett underliga syner, hört ljusliga toner, m. m. d. Stundom hade man redan hopp om deras förbättring, de kunde wara lifasom friska en kortare eller längre tid, från några dagar ända till flere veckor, och blefwo så utskrifna från lasarettet, då de med ens återfingo recidiv.

Fåfångt försökte man att med medicinens hjelp bota denna sjukdom; i stället för att någon förbättring skulle hafwa försports tog den blott till i häftighet och styrka hos de redan insjuknade, med undantag af en enda, som inom kort tillfrisknade, på samma gång den tid efter annan allt häftigare grep omkring sig, epidemiskt utbredande sig ibland fångarna. Hvad åter widkommer användande af andeliga botemedel, så wågade jag till en början ej mycket befatta mig med dessa kramppatienter, öfwerlemnande dem nästan helt och hållet åt min medicinska embetsbroder wid fångelse, undantagandes, då jag af de sjuka sjelfwa tillkallades. I det man nemligen ansåg att sjukdomens epidemiska utbredning inom fångellet berodde af en hos en mängd af fångarna genom själawården framkallad häftig samwetsoro, wille man så mycket som möjligt undandraga patienterne berörde själawård, emedan, såsom man ansåg, redan blotta åsynen af själaförjaren kunde motverka deras förbättring genom att påminna dem om de sorgliga ämnen, de hört honom afhandla och hwilka hos dem framkallat en dylik „religiös melankoli.” Då man nu rådde mig att äfwen med affeende å de ännu friska för att ej för mycket uppröra deras samweten wid andaktsöfningarne wara så kort som möjligt, på det sjukdomen ej skulle gripa än mera omkring sig; då äfwen werfeligen allt flere och flere insjuknade, särdeles ifrån början af Juni månad, med allt häftigare och swårare sjukdomssymptomer; då jag såg deras swåra plågor och den tid efter annan påkommande sinnesswagheten, hwilken man befara de småningom urarta till en fortgående galenskap, wisste jag slutligen ej hwad jag skulle tänka härom och huru jag skulle utöfwa själawården

inom denna min församling, hvarföre jag redan war sinnad att för någon tid draga mig undan för att under sommaren njuta en äfwen för mig behöflig hwila, men då försöket att få min ringa aflöning förökad misshagades, fann jag mig ej under tiden kunna aflöna en wikarie och måste sålunda fortfara att qwarstå på min post. Och då nu, såsom redan nämnt alla läkarens tillgöranden å dessa kramppatienter wisade sig wara utan någon werkan, beghnte jag, uppmuntrad af Biskopen och Fängelsetinspektören, med hvilka jag rådgjorde mig, att så småningom egna dem en större uppmärksamhet samt göra försök att genom andeliga medel åstadkomma deras förbättring. Och will jag nu meddela de resultat hwar till jag härwid tror mig hafwa kommit, i det jag till en början, för att gifwa en tydligare bild af denna af läkare såsom hysterisk kramp betecknade sjukdom will anföra några de märkeligaste exempel bland de af dessa samma angripna personer.

Den redan ofwananförda Justina G., som den 3 Maj först insjuknade uti denna kramp, hade redan flere år förut å hemorten haft ett dylikt anfall, som enligt hennes uppgift äfwen då uppkommit af samwetsoro öfwer hennes syndiga lefwerne, hvilken oro hon likwäl åter förqwäfsde och så förföll tillbata uti sorglöshet och förhärdelse. Sedan hennes samwete här åter uppvaknat, återfick hon dessa spasmer, såsom redan nämnt, under den swåra striden emot de sorglösa kamraterna, hvilka på allt sätt sötte hindra hennes förbättring. Under det medwetslösa tillstånd, hwari hon derwid tid efter annan förföll, såg hon hwarjehanda syner och under den sinnesförvirring, hwari hon ännu någon tid derefter fortfor att wara, innan hon blef fullt redig, wisade hon en synnerlig afsty för nipper och prydnader, så att t. ex. de af hennes kamrater som woro försedde med örringar, fingo akka sig för att hon ej skulle rycka dem i bronnen, der hennes ögon noga spejade efter den glänsande metallen, och dit hennes händer sträcktes för att med wåld bortrycka det glittrande föremålet.

Derigenom att hon å lasarettet förleddes att taga del uti hwarjehanda der öfwade falskheter, hindrade det deröfwer oroliga samwetet hennes förbättring, men sedan hon för mig hyppat dessa förseelser återkom hon till frid och beghnte tillfriskna samt hade redan flere weckor warit krampen fri, då en kamrat angaf henne för den nämnda förseelsen hos Inspektorn, hvilken derföre nedflyttade henne uti första klassen, berifrån hon redan hade blifwit uppflyttad till den andra. När denna dom för henne afkunnades föll hon uti de häftigaste konwulsioner och måste afföras till lasarettet, hwilket hon sedermera lemnade först då hon den 30 September sistlidet år erhöill sin frihet, efter att ännu twerne dagar förut haft ett häftigt krampanfall.

Maria Lowisa H., ifrån Helsinges socken sjuknade uti den hysteriska krampen redan den 8 Maj. Likasom den förenämnda wisade äfwen hon

afsty för nipper och guldpnydnader. Då jag t. ex. kallad att skrifta en annan framppatient samtalande med denna som låg helt nära intill H:s säng träffade hennes blick falla uppå ringarne å min hand, hwarwid hon med ens beghnte rop: "han har ringar, han har ringar," och öfwerfölls af de häftigaste spasmer, så jag fann mig föranlåten att taga ringarna från fingret och gömma dem hos mig undan hennes blickar. Efter att hafwa skriftat den andra qwinnan, gick jag fram till H. och sade: de twenne ringar du såg uppå min hand äro, den ena min förlofningsring och den andra ett minne af min moder: Jag bär dem således ej af fåfänga; men de torde hafwa påmint dig om huru du fordom yfts med sådana fåfänga prydnader." Hon swarade ej något utan såg blott uppå handen, der ringarna hade futtit och föll uti förnyade konwulsioner. För att öfwerthuga mig om huruwida denna min förmodan att denna afsty för dylika prydnader verkligen hade en sådan moralisk grund, i det åsynen af dem sågade de sjukas ömma samwete genom att påminna dem om deras fordna fåfängliga lif i lasten, eller om det berodde af en den glänsande metallens fysiska inwerkkan uppå synnerfwen, i likhet med hwad jag erindrade mig under namn af hypnotism hafwa läst omtaladt uti en medicinsk afhandling, der sådana glänsande föremål under wisfa omständigheter förmentes kunna förfätta menniskor uti letargisk sömn, talade jag sedermera med berörda H. om saken, hwarwid hon upplyfte mig om att den af mig ofswanansörda uppfattning war den rätta, emedan hennes förra syndiga lif under sjukdomen så lifligt stod affspegladt uti hennes samwete att hon ej blott hade swårt att se uppå den glänsande metallen, som förledt henne till synd, utan att hon t. ex. åfwen uppå sin hals kände en brännande sweda af ett periband hon der fordom burit. Efter att under hela somnaren hafwa lidit af denna swåra sjukdom beghnte hon mot hösten småningom att tillfriskna och hade redan flere weckor warit frisk, då wid Biskopswisitationen å Spinnhuset den 11 sistlidne Oktober Biskopens gripande ord trängde till hennes hjerta och återupprewo de nyh läkte samwetsfåren, så att hon midt under förrättningen öfwerfölls af de häftigaste konwulsioner och måste bäras utur kyrkan. Med wisfa friska mellanskof har hon fortfarande lidit af denna swåra sjukdom, för hwilken hon ännu i medio af Februari wistades å lasarettet.

Maria M. ifrån Limingo socken, redan 55 år gammal, för tredje refan stöld dömd till tre års tukthus, blef wäckt till bekymmer öfwer sina synder redan om hösten 1870, då hon önsfode få begå H. H. Mattward, hwilket nådemedel hon, såsom det i prestbewiset heter "under flere år" — enligt hennes egen uppgift öfwer nio — „icke brukat."

Sedan deß har hon wisat ett allwarligt uppsåt att bättra sitt lefwerne och ej gifwit anledning till någon anmärkning, förutom att hon om wåren förlidet år för en månad blef utan sparpenning genom att erhålla

witsordet förswarligt i uppförande, emedan hon hade tillegnat sig en annans linne. Då jag tillsporde henne här om, sade hon att ett fremmande söndrigt linne i misstag hade kommit bland hennes kläder ifrån tvätten, och då ingen saknat det eller frågat derefter hade hon behållit det, tills egaren nu funnit det hos henne. Jag sade henne att hon måste vara mycket samvetsgrann och på allt sätt ofta sig att tillgripa andras egendom, wore det än aldrig så litet, emedan det ringaste brott emot eganderätten numera kunde göra henne till en lifstidsfånge. Hade hon i misstag tagit fremmande egendom, hade hon, äfwen om hon ej fått reda på egaren, bort återföra det dit, hwarifrån hon tagit det. Jag påminte henne om den rike ynglingen, som ju och bekymrad öfwer sin själs frälsning till Herren hade ställt denna fråga: „Gode Mästare, hwad skall jag göra att jag måtte få ewinnerligt lif?“ för hwilken kärleken till det jordiska goda thöcktes vara ett hinder att följa Jesum, emedan han, då Frälsaren sade till honom: „Ett fattas dig; gåck bort, sälj allt det du hafwer och gif de fattiga, och du skall få en stätt i himmelen; och kom följ mig,“ „wardt bedröfwad af talet och gick bort förjande,“ Mark. 10: 17—22. Då detta jordiska goda, tillade jag, warit det lockbete hwarmed djefwulen ledt dig på fall och ännu söker hindra din förbättring, will du nu genom en uppoffring af det du derutaf eger söka lösslita dig ifrån träldomen under Mammons wälde, så att du framdeles med ett odeladt hjerta kan följa och tjena Herren? Har du mod att fordra det du för denna din förseelse må beröfwas icke blott en månads weckopenning, utan hela din sparpenning? Hon samthöckte willigt härtill och anmälte sig äfwen werkeligen hos Inspektorn med en dylik anhållan. Wi öfwerenskommo dock att utstryka endast hälften af hennes sparpenning, som kom att belöpa sig till 7 mark 10 penni. Denna qwiinna, Maria M. war äfwen en ibland de första som wid de talrika sjukdomsfallen i början af Maj insjuknade redan den 7 uti nämnde månad, dock icke genast uti kramp, utan, såsom journalen öfwer de sjuka upptager, i gastrisk feber. En lång tid låg hon för det mesta uti dwala, derwid man stundom såg henne sitta upprätt i sängen, med alldeles uttryckslösa ögon stirrande rakt framför sig, såsom det thöcktes utan något medwetande om hwad som rörde sig omkring henne; några gånger skall hon hafwa rusat häftigt upp ur sängen och försökt att springa bort, men derwid åter snart maktlös sjunkit tillsammans. Sedan detta tillstånd fortfarit en längre tid, hwarifrån hon endast under korta mellanskof uppwaknade till fullt medwetande öfwerfölls slutligen äfwen hon med ens af krampen, utaf hwilken hon sedermera i likhet med de öfriga fortför att lida under loppet af hela sommaren med wisfa kortare eller längre friskare mellantider. Äfwen hon beghnte mot hösten återkomma till hälsan och hade redan fyra weckors tid warit fri ifrån krampen, då äfwen hon under Biskopswisitationen kände sig så upprörd

att hon fruktade för att affwimna uti kyrkan och någon dag derpå öfwerfölls af ännu häftigare konvulsioner än tillsföre, så att äfwen blodfärl deraf sprungo uti hennes inre och förorsakade swåra blodförtningar. Härunder blef nu äfwen hennes högra ben, nedanom knäet alldeles känslöst, så att hon ej kände något af huru mycket man än knep eller t. o. m. med nål stack uti denna kroppsdel; och äfwen sedan hon för öfrigt tillfrisknat qwarblef dock denna förlamning uti benet; men småningom har äfwen denna begynt wika, och allt sedan Söndagen näst före Jul, då hon uppå min uppmaning, stödd uppå en käpp och ledd utaf andra åter insann sig uti kyrkan och med andra kommunikanter deltog uti Herrans Nattward, har hon begynt småningom allt ledigare röra sig omkring, särdeles sedan hon ifrån lasarettet blifwit förflyttad uti en cell; och hon säger sig wara fullt och fast öfwerlygad derom att hon utan käpp skall gå ut ifrån fängelseporten, då hon den 9 Maj erhåller sin frihet.

Hedwig Lovisa B. ifrån Janakkala, född 1843, dömdes redan 1857, som 14 års gammal att "för särskilta inbrottsstölder" agas af sin fader med ris, samt året derpå för tredje resan stödd till enahanda risstraff äfwen som trenne års tultthus, från hwilket sistnämnde straff hon dock för den gången af Hofrätten befriades, och efter att febermera tvenne gånger först uppå två och sedan på tre år warit insatt på Spinnhuset, intogs hon derstädes slutligen 1869, således endast 26 år gammal uppå lifstid. Denna unga qwinna, redan ifrån sin tidigaste barndom så djupt sjunken uti hwarjehanda laster och brott, wakenade redan om hösten 1871 till bestimmer öfwer sina synder, hwarwid den häftiga samwetsoron hos henne äfwen då framkallade hysterisk kramp uti respirations organerne. Efter att hafwa tillfrisknat återföll hon dock snart tillbaka uti sitt förwa lättfinne; ja det onda tycktes så ett allt större wälde öfwer henne, så att hon t. o. m. genom en lättfad bekännelse försökte inblandas sig uti den å Spinnhuset om sommaren 1871 föröfwade mordbranden, för att likt en annan af hennes kamrater under ransakningstiden förflyttas till länehäktet i Wiborg der lifwet dock kunde wara mera omwexlande samt såsom hon hoppades ännu winna tillfälle att rymma under resan och så åter en gång slippa ut i werlden, för att der förströ de wemodiga tankar, som under det enformiga lifwet å Spinnhuset, der tiderna begynte blifwa allt swårare och lifwet odrägligare, mer och mer trängde sig uppå henne och nedstämde hennes för så lätta, sorglösa och frimodiga sinne. Detta försök mislyckades dock helt och hållet. Hon kunde ej af Rådhusrätten fällas, utan qwarjtadnade å Spinnhuset der hon utom des till en början, för detta sitt swefullta förfarande, som man genomskådat, hölls uti cell. Då begynte samwetet åter taga ut sin rätt och thyngden utaf des qual, föröft än mera genom detta sednaste dåd af falskhet och skrymteri, wille nu helt och hållet nedertrycka henne. I det längsta sökte hon dock ännu att

göra motstånd, tills början slutligen blef henne öfvermäktig och hennes krafter bräcktes natten mot den 5 Juni, då under de häftiga själsqualen hennes ångestrop ljödo widt omkring under den stilla natten, medan hennes kropp slets och ryktes utaf kramp och hon i mild förtwilan slet sönder sina kläder. Det war denna qwinnas hjertslitande ångestfri och förfärliga plågor som åter uppref såren hos de af krampen förut angripne och äfwen hos mången af sjukdomen ännu oberörd trängde till hjertat och uppväckte det sömmande samvetet, så att då jag den 5 på aftonen kallades till henne lågo en mängd och sprattlade ej blott uti lasarettet utan äfwen längs golfwet uti förstugan och tvenne för tillfället genom lösdriwverstorνας förståndning till Åbo ledig wordne större rum måste för de sjuka inredas.

"Då man känner sådana förfärliga qwal," yttrade B. till mig wid nämde tillfälle, „som de hwilla likt en förtärande helswetseld i natt genomträngde hwarje led och lem äfwen uti min kropp, måste man bekänna hwad helst man än må hafwa begått, om man också huru skulle wilja fördölja det." Så djupt war likwäl det onda inrotadt uti hennes hjerta, att oaktadt de förfärliga qwal hon genomgått, så snart hon började tillfriskna, äfwen lättfinnet beghnte återkomma, så att hon förleddes till falskhet, wrede m. m. Men det en gång så häftigt uppskakade samvetet kunde ej så lätt åter insöwas, då äfwen den ringaste sinnesrörelse eller oro framfallade genom det öfwerretade nerffsystemet det ena krampanfallet efter det andra, som återförde henne till besinning och ödmjukhet, tills hon mot hösten ej mer kunde röra sig från sängen till följe af en förlamning uti begge benen, hwilka likasom hos den föregående Maria M. förlorade all känsla, så att hon en tid alls icke kände till dem. "Då jag så lättfinnigt ströfwat landet omkring samt ifrån den ena synden till den andra," yttrade hon nu, "blef jag af Gud straffad med att för lifstiden inneslutas uti fängelse, och när jag ännu här fortför att föra ett lättfinnigt och syndigt lif har Herren nu fängslat mig wid sängen och förlamat mina fötter, som warit så snabba uppå lastens wäg." Hon hade nemligen med falskt prestbewis ströfwat omkring landet och derunder äfwen någon tid wistats i Helsingfors samt begått hwarjehanda, som ej finnes upptaget uti prestbewiset. Wid Spinnhuset åter förtjenade hon penningar såsom koppersta samt lät så för det mästa andra emot betalning förrätta sitt krono arbete medan hon sålunda war i tillfälle att ströfwa syflöds omkring inom fängelse och förströ sig med hwarjehanda upptåg.

Hennes ben hafwa uppå sednare tider småningon blifwit stärkta, synnerligen efter det hon sedan den 1 Mars ifrån lasarettet blifwit förflyttad uti samma cell med Maria M.

Uti föregående skildring omtalas hurusom „en barnamördersta, som kommit till swär själsoro, öfwerfölls midt under arbetet af en

häftig hysterisk kramp, som tidtals wille qwäfwä henne och under mellanskoswen, då hon kunde få andan fram, uppå det bewelligaste förmanade sina omkring hennes säng stående lamrater, hwilka hade burit henne ifrån arbetsrummet upp till lasarettet, att ångra sina synder och tänka uppå sin själs frälsning, så att äfwen dessa öfwerwäldigades af en häftig rörelse och utbrusto i tårar." Denna qwinna, Gustafwa D., som sålunda redan den 28 Oktober 1870 häftigt angripits af hysterisk kramp, dock, åtminstone i förhållande till den nu omtalade, af en långt lindrigare och snart öfwergående art, med sammandragning, såsom det thöcktes endast af bröst-muskulerna och deraf beroende störing uti respirations organerne, återföll nu äfwen den 10 Maj uti denna sjukdom med de omnämnda swårare symptomerna, hwilka synnerligen hos henne thöcktes nå en styrka, högre än hos flertalet af de öfriga. Då jag t. ex. den 13 Maj på aftonen kallades att skrifa henne, låg hon alldeles styh och stel, som ett lif; ej en muskel thöcktes röra sig uti denna kropp, som derförinnan så häftigt rhycks i alla sina fibrer; endast ögonen, som ännu rördes och den matta rösten, som gick öfwer de stelrande läpparna utwisade att hon ännu lefde. Jag trodde ej annat än att hon war uti själtåget och thöckte mig kunna wara öfwerthgad om att hon ej skulle öfwerlefwa den instundande natten. Men nej! hon qwicknade åter till och den stela kroppen återfick rörelse och lif att under krampen wridas hit och dit så häftigt som trots någonsin beförinnan.

Så syntes hon under sommarens lopp i likhet med de andra krampsjuka dels wridande sig under krampen eller liggande uti en letargiskt dwala uppå lasarettet, dels mer eller mindre redig eller sinnesslö och fånig gå och ställas omkring uppå gården, dels såg man henne under någon kortare tid i förhoppning om att tillfriskna hysjelsatt med något lättare arbete uti arbetsrummen, tills ett häftigt anfall åter bragte henne till lasarettet. Under en sådan friskare mellantid infann hon sig Söndagen den 21 Juli uti kyrkan, der hon swimnade under predikan och måste föras ut, likaså swimnade hon under andaktsstunden samma dag på eftermiddagen, äfwen som oel följande morgon under en gemensam morgonbön, som jag höll med samteliga fångarna uti stora arbetsbyggnadens förstuga. Och under loppet af denna wecka fortfor det ena anfallet af konwulsioner och waimaft att följa efter det andra, hwarwid en henne tillgifwen wäckt medfånge, som stötte henne slitigt fortfor att bedja Gud om hennes förbättring, uti hwilken bön den sjuka under de rediga mellanskoswen äfwen instämde. Då föll Gustafwa D. med ens om Fredagen den 25 straxt på eftermiddagen under ett pågående häftigt åstwäder uti en djup dwala, och när hon uppwaknade derur utropade hon: nyh ei minna enää webä (nu drar det mig ej mera), samt föll så ned uppå sina knän, talande och läfwande Gud för det hon, såsom hon fullt och fast trodde, nu

hade gjort henne helbregda ifrån den svåra sjukdomen. Sedermera omtalade hon huru hon under denna dwala hade fått blicka in uti andewerlden, skådat aflidna släktingar samt sett sina kamrater stadde uppå wandring en del å wägen till himmelen, andra till asgrunden, hwarwid en och hwar besunnit sig å olika stadier af wägen, längre eller kortare ifrån målet. Tillika hade hon fått den försäkran att hon nu skulle slippa fri den svåra krampen; och besynnerligt nog har hon sedan des ej haft något sådant anfall; ja! medan hon äfwen desförinnan såsom swag och sjuklig förvättat endast halft arbete, anmälte hon sig nu som helt och hållet frist och rast till erhållande af fullt arbete. Jag will nu här uti ett sammanhang ännu omtala en henne rörande besynnerlig omständighet. Sedan en för barnamord till lifstidsfångelse dömd qwinna, Regina M., hwilken någon tid blifwit använd som uppshningsqwinna öfwer lösdrifwerforna, under wåren sistlidet år genom Hans Kesserliga Majestäts nåd erhållit sin frihet, blefwo desä lösdrifwerfor, som utgöra de mest förderfwade bland fångarna utan någon uppsigt. Då emellertid under samma wår 48 af dem blefwo öfwerjända till Åbo, återstodo endast några få uti lösdrifware rummet; men allt efter som deras antal emot hösten tillwäxte blef äfwen saknaden mer och mer skönjbar af en dhlit ordningsqwinna uti lösdrifware rummet, derifrån swordomar, och oljud ständigt hördes wid förbigåendet. Jag önskade således åter för Inspektorn föreslå tillsättandet af en sådan uppshningsqwinna uti berörde rum, men swårigheten att bertill finna någon lämplig person gjorde att jag utan att nämna åt någon härom, lemnade saken tills widare derwid. Wäl föllomina tankar uppå berörda Gustafwa D. och Johanna W., den samma som hade wårdat D. samt bedt för och med henne under sjukdomen, men W. behöfde jag då uppå annat håll, i och för en henne ombetrodd selmannawerksamhet bland nykomna straffångar uti första klassen, och D. tyckte jag dock att ej skulle komma tillrätta bland desä wilda och obändigiga, af de häftigaste passioner beherrskade lösdrifwerfor, med hwilka den gamla fromma och saktmodiga Regina M. stundom hade haft rätt swårt att slå sig ut. Då kom denna Gustafwa D. till mig en dag under hösten och sade sig blifwit af mig redan någon tid förut uti drömmen anbefalld att såsom uppshningsqwinna blifwa Reginas esterträdarinna uti lösdrifware rummet, och då hon tvekade att alls omtala för mig hela drömmen, hade hon nhj uti en annan dröm ytterligare blifwit påmint om att utan dröjsmål anmäla sig hos mig uti berörde ändamål. Jag genmälte att den saken desä tider wisserligen shjsselfatt mina tankar och att jag härwid speciellt tänkt uppå henne, ehuru jag likwål hittills tvekat huruwida hon wore lämplig till denna shjla; men såwida jag redan i drömmen widtalat henne om saken, wille jag nu äfwen uti werkligheten för Inspektorn frambara detta ärende; och så blef Gustafwa D. uppsh-

ningsqwinna uti lösdrifwarerummet, der hon skulle leda andakten wid de dagliga bönestunderna samt äfwen förmana och underwisa, eller i allmänhet utöfwa en slags diakoniß-werksamhet och hwarwid hon i synnerhet i början genom kärlek, ödmjukhet och tålmod mann ett stort förtroende hos, och öfwade ett synnerligen wälgörande inflytande uppå dessa lättsinniga qwinnor, så att flere ibland dem beghnte blifwa oroliga uti sina samweten och t. ex. några zigenerstor fingo en längtan efter nådemedlen och efter att hafwa erhållit underwisning uti kristendomens hufwudsthyden, före sin afgang ifrån kulkhuset äfwen bleswo till H. H. Mattward admitterade, ja! en af dessa ännu derefter wisade waraktigheten af denna sin sinnesförändring genom att ifrån hemorten uti bref öfwerfända hjerteliga tackfägelser för det henne uti fängelsket wisade deltagande. Då man emellertid efterhand tyckte sig förmärka en afmattning uti hennes andeliga lif, fann man sig föränlåten att undandraga henne det onda inflytande dessa lösdrifwerstor äfwen å sin sida småningom beghnte att utöfwa å henne, — hwilket hon ännu tycktes wara för swag att i längden emotstå och öfwerwinna, — genom att i medio af Mars månad återflytta henne till sin klaf ibland straff-fångarna.

För att gifwa en föreställning om den stora sjukligheten å spinnhuset will jag omnämna att sjuknummern för hela året 1872 utgjorde 302, medan fångarnas totala antal i början af året uppgick till endast 215, men genom 11 lifstidsfångars benådning och 28 lösdrifwerstors förändning till Åbo i slutet af Februari och ytterligare 20 i Mars månad, under sistnämnda tid nedgick till omkring 160, derifrån det så åter småningom steg till samma summa, så att det wid årets slut utgjorde 216, hwilket opropotionerliga förhållande endast kan förklararas deraf att tidtals omkring en fjerdedel af samtliga fångarne woro intagne å lasarettet, och att mången under årets lopp tillfrisknat och åter insjuknat. Om flere än 40 finnes under året antecknad att de för bristande utrymme i förtid måst utskrifwas ur lasarettet; de krampsjukas antal har härtils uppgått till några och trettio. Sedan början af Maj månad, då såsom nämnt, den hysteriska krampen först utbröt för att epidemiskt gripa omkring sig å Spinnhuset har den nu under ett års förlopp dels af och dels tilltagande fortfarande herrskat derstädes, hwarwid densamma under tvenne skilda perioder synbarligen lika som flammad upp och nått sin kulminationspunkt, nemligen i början af Juni tillfölje af owanomtalade Hedwig Lovisa B:s då inträffade häftiga sjukdomsfall, samt efter Biskopswisitationen den 11 Oktober, då en del insjuknade redan under sjelfwa förvättningen och lasarettet under närmaste dagarna derefter åter öfwerflydes, så att andra rum för detta ändamål ånyo måste inredas.

Såsom ett bewis uppå det inträffade berörde Biskopswisitation gjort å fångarna will jag exempelwis anföra hurusom utaf de 6 derstädes un-

der de tre sednaste åren konfirmerade, hwilka af Biskopen personligen förhördes uti inmanläsning, den första redan under det hon läste beflagade sig öfwer att det skymde eller swindlade för hennes ögon („silmiä huima-see“). Sjuklig redan beßförinnan, beghnte hon derefter allt mer och mer att twina af, sig så häftiga uppkastningar af blod, sedermera äfwen af gröngult illa luktande war och afled slutligen den 8 sistlidne Januari. Den sednaste tiden låg hon nästan uti en ständig dwala, hwarunder dock, medan hon redan war lifasom främmande för den yttre werlden, ett stilla arbete thktes fortgå i djupet af hennes själ, att sluta af de afbrutna böneord och de matta tonerna af någon psalm, som tid efter annan äfwen hörbart förmådde tränga sig öfwer hennes stelnade läppar, såsom ett genljud af hjertats innersta tankar äfwen som ock deraf att då hon en par dagar före sin död, efter det hennes bröst genom upphostning blifwit befriadt från en mängd war, ehuru med möda kunde göra sig begriplig, hon anhöll om H. H. Nattward, och efter mottagandet af detta Nådemedel med glädje sade sig skiljas hädan och gå till den ewiga hwilan.

Den andra i ordningen utropade lifaså under förhöret, förande handen till sitt hufwud: „kuin kosko päähän,“ (hur det tar ondt i hufwudet), samt insjuknade så redan följande dagen uti häftig hysterisk kramp i bröstet med åtföljande swåra qwäfnings symtomer. Såsom en af de rastaste bland fångarna tillfrisknade hon åter, redan efter några dagar, men det häftiga anfallet qwarlemnade, så hastigt öfwergående det än war, outplånliga spår uti hennes för så friska och frodiga anlete.

Den tredje, som äfwen förut haft kramp, men flere weckor warit den fri, återfick den redan följande dagen; den fjerde sjuknade samma dag i hysteri, dock utan kramp; och en femte, som den 28 i samma månad intogs å lasarettet, har efter att hela wintern legat mycket swårt sjuk uti gastrisk feber, först i slutet af Mars blifwit derifrån utskrifwen och såsom ännu mycket swag och usel konwalescent förflyttad uti en af de för dylika personer upplätne celler.

Hwad nu beträffar dessa så talrika sjukdomsfallen å Spinnhuset, har jag funnit de flesta hafwa uppkommit af själsoro eller samwetsqwal. Så länge menniskan förmår bibehålla ro uti sitt inre, det må sedan wara den lätt sinniges sorglösa ligiltighet som, tagande dagen som den kommer, tänker: låtom öf äta och dricka, th i morgon måste wi dö, eller ock den troendes lugna förtröstan och frid, som ej låter störas sig af något; uti öfwerthgelsen derom att hans öfwerträdelse är förlåten och hans synd öfwerstyld, Ps. 32: 1, samt att dem som hafwa Gud kär, ländes allt till det bästa; sålänge menniskan sålunda tjenar blott en herre, beherrskas antingen af det onda eller det goda, förmår hon lättare bibehålla Iefamlig helsa och motstå sjukdomen, men så snart en större twebrägt uppkommer i hennes inre och hon beghnuer ryckas åt olika håll af de twenne

motsatta makterna, som sträfwä om herrawäldet uti hennes hjerta, kan denna inre själskamp ej underläta att framfalla swära störingar äfwen uti den kroppsliga organismen. Det är wäl sant att af fysisk orsak uppkommen sjukdom äfwen kan framfalla oro och qwal uti själen, men att den stora sjukligheten å Spinnhuset, såsom redan nämnt, haft en fysisk grund, det har jag warit i tillfälle att iakttaga å så många indiwider. Suru mången sjuk har jag ej sett tillfriskna för att tid efter annan åter insjukna uti allt swärare sjukdoms former och med allt häftigare symptom, ända till kramp, raseri, temporärt waninne, m. m. d., ju längre deras motstånd warat, samt sålunda ändteligen komma till en waraktigare helsa, först sedan de, efter ett såfångt motstånd mer och mer lättat sitt samwete genom en allt mer och mer öppen och uppriktig bekännelse af sina synder, på samma gång deras bättringsuppsåt blifwit allt mera allwarligt och de beslutit sig för att lemna den ena genom en långwarig utöfning kärwordne skötesynden efter den andra.

Då människans samwete waknat, finnes det nemligen tvenne sätt för henne att komma till ro; antingen genom att bekänna sin synd och i religionens tröst söka frid och försoning; eller ock att genom ett allt djupare försjunkande uti last och brott söka förhärda sitt hjerta och göra samwetet känslolöst. Ofta nog försöker hon detta sednare medel, hwargenom hon dock ej förmår blifwa denna oro qwitt utan endast för en tid förskingra och undertrycka densamma uti djupet af sitt hjerta, der den sålunda endast ökes och tillwäxer, för att förr eller sednare komma till ett desto häftigare utbrott, ju längre den warit undertryckt. Ja! undertryckt utöfwer gränsen för Guds andes inwerkning, ofta nog genom uppföringen af förståndets ljus och det timmeliga lifwets wäldsamma förkortande, waknar samwetet dock engång upp uti ewigheten, såsom en mast den der icke döer och en eld den icke utsläcket.

Låt om nu betrakta en människa, som efter ett sorglöft lefwerne i last och brott slutligen waknar till bekymmer öfwer sina synder. Hon känner sig helt underlig till mods, hon får lifsom ett stygn uti sitt hjerta och en fruktan och en oro bemäktigar sig hennes sinne, som blott kan lugnas, med det glada budskap om förlåtelsen af hennes synder. Men mången gifwer ej så lätt sig fången, faller ej så snart till korssets fot och beder; Herre Davids son dig öfwer mig förbarma, utan söker ännu att spjerna emot udden, med att mer och mer i synd sig söla och i werldens buller qwäfwä samwets-rösten. Tung är bördan dock af samwetsqwalen, öfwermåttig blifwer ångerns smärta, när ej dag ej natt någon ro man finner, för de hemsta syner minnet manar utur glömskans gömflor fram i hjertats förgrund. Rinden bleknar, helsans krafter domna, när det matata ögat ej mer slutes, för att uti sömnens lugna hwila låta kroppen återhämta krafter; när ej denna mer sin näring finner uti födan utan hun-

gerns krydda, och på plågans läger sträcks den sjuke, sjuk och swag nu worden och till kroppen, hon ej uti tid för själens sjukdom sökt sig bot utaf den rätte läkarn.

Se då brytes mångens motstånd liksom fordom Sauli uppå vägen till Damaskus, när han kände sig till marken slagen af den starke, hwilken han, en usel mast förföljde, hörde himlarösten, såg det klara ljuset och så bländad, hjälplös leddes in till staden, för att der i stilla bön till Herren, utaf honom få ett annat sinne och i dopet renad, med ett nyfödt hjerta, öppen blick och af Guds Ande rustad träda fram som Paulus, Kristi stridsman uti wäldig kamp mot mörkrets furste, som så länge hållit honom fången.

Jäke alla ge dock ännu efter, en del strida allt emot och söka lindring blott emot lekamlig plåga, sträfwa endast att med jordisk läbdom kunna återwinna kroppslig hälsa, qwäfwä så allt mer och mera rörelserna uti hjertats inre, döfwä samwetsoron med att låta sig allt mera sjettras utaf mörkrets makter.

Men den mäktig är att bojan lösfa, står ännu för hjertats dörr och klappar; wäldigt ljuda slagen, själen bäfwär, hård är striden uti menniskans inre, när den starke står till motwärn rustad att emot den starkare sitt rof förswara; och liksom fordom den af djefwulen besatte, när han leddes fram till Jesum af sin fader, sedan lärjungarne jäfängt sökt att honom bota, Luk. 9: 42 — refs och slets utaf den onde anden, som ren ofta beßförinnan önskat att förgöra honom båd' i eld och watten — så han farer illa änn' med den sig gifwer i hans wäld den onde, lede anden, när han slutligen dock måste gifwa wika, trängd utaf Guds egen Helge Ande från den boning hon sig redt i syndarens hjerta. Se hur munnen fradgas, tändren gnifla, hwarje fiber spännas och hwarje muskel ryckes, andedrägten qwäfs och ansigtet förwrides; ack! nu brast en åder, ty från mun och näsa strömmar frustande det röda blodet, och hur kroppens leder wiskelöft sig wrida, tills så söndersliten den nu sjunker samman och en döblit dwala gör ett slut på striden. Småningom dock lifwet ännu wänder åter, ögat öppnas, men hur uttrycksöft det stirrar, fånig synes blicken, hör hur munnen talar ord förutan mening; har förståndet swikit? Ja! dock ej för ewigt, efterhand det träder fram utur twiflets dimma åter, wid det klara sfen från höjden strålar; och när Trälsfarns hulda maning bjuder: „tro blott, ty för den som tror, allting är möjligt,“ waknar hoppet, tändes tronens gnista, och ur hjertat stiger, förb af bönnens ande syndarns suckar: „Herre! jag har brutit, Dig öfwer mig förbarma; Herre! jag will tro, hjälp Du min otro.“

Wi hafwa nu betraktat den uppväcke syndarens, af ångern werklade swära kamp och strid — desto swärare, ju längre hon motsträfwig fördröjt sin omwändelse — intill deß hon, bekännande och afbedjande sin

synd, genom tron erhåller del utaf Guds nåd och kommer till ro uti sitt samwete, hwilken kamp så lifligt finnes skildrad uti följande ord af den wäldige kämpen Konung Dawid: „Då jag wille förtigat försmäktade min ben genom min dageliga gråt. Ty din hand war dag och natt swår på mig, så att min wättska borttorrades, såsom det om sommaren tort warden. Dertföre bekände jag dig mina synder och förskyer intet mina misgerning; jag sade: Jag will bekänna för Herranom min öfwerträdelse; då förlät du mig min synds misgerning.“ Ps. 32: 3 - 5. Men striden är ej slut dermed att menniskan blifwit omwänd, den blossar ännu ofta upp, ja! bliwer stundom häftigare än som defförinnan. Detta beror dock allt uppå hur willig menniskan är att foga sig uti det nya lifwet, att utan motstånd eller afbrott wandra fram på bättringswägen; hur flitigt hon iakttager wassamhet och bönen, och bruket af de dyra nådemedlen, till stärkandet af tron och winnande af krafft att göra bättring. Ty wid hwarje afsteg från den rätta vägen känner samwetet sig åter säradt och den tro och lit man haft till nåden börjar efterhand att swigta. Medan dock af swaghet man så felar, kännande uppriktig sorg deröfwer, stretande emot af alla krafter, snart man käner sig af ordet tröstad, och de sår man uti striden undfått läkas åter af den rätta läkarn. Men om man med uppsåt bryter, utan motstånd, ger sig åter fången under mörkrets, lögnens onda makter, icke wiljande från synden wika, ej från sina skötesynder stillas, för att genom en uppriktig bättring dagligen på nådens wäg framskrida; då man faller ifrån nåden, mistar den ren wunna samwetetsriden och på nytt beghins den swåra striden, der den arma menniskan åter plågas, såsom jag ren skildrat ofwanföre.

Angående botandet af såwäl sjukdom i allmänhet, som specielt den af läkare såkallade hysteriska kramp, får jag på grund af den erfarenhet jag tror mig hafwa gjort anmärka att de säkraste och kraftigaste medel äro de andeliga, eller nådemedlen ordet och sakramentet samt bönen. Det war sålunda alldeles förwändt att, såsom man i början å Spinnhuset förfor, undandraga de krampsjuka det wälgörande inslytande af dessa medel. Medan det stora begär de kände efter Guds ord, då de beklagade sig öfwer att man fräntagit dem deras Nya Testamenten, bönböcker och andra andeliga skrifter och enträget anhöllo om att återfå dessa sina andaktsböcker äfwen som att få bewista den allmänna Gudstjensten och andaktsstunderna uti kyrkan, wisade att de sjelfwe inom sig kände hwad dem gjordes behof och hwar den rätta hjälpen för dem stod att finna. Att med kloroform och andra narkotiska medel bedöfwa den sjuke torde wäl endast fördröja tillfrisknandet genom att förswaga och förslappa nerstyfvet. De kroppsliga plågorna äro endast symptommer af sjukdomen, hwilken ofta nog, såsom uti ifrågawarande fall, har sitt säte uti själen, der den således äfwen måste bekämpas, och det med andeliga medel. Så

gör man ju och då det gäller flyfla sjukdomsorsaker. Man söker t. ex. ej att häfwa särfebern utan att framför allt med största omsorg behandla sjelfwa säret. Man skär och bränner det, pressar ut waret och uttager benskärfwor, man aktar det för att i förtid gro igen; ja! i wärsta fall är man färdig att werkställa lifsfarliga operationer för att äfwen med uppoffring af en och annan lem söka återställa de öfrigas helsa, hwarwid allt patienten får underkasta sig den swåraste oro och smärta. Hwi är man då så mån om att hos den sjuke qwäfwä hwarje den ringaste själsoro och undandraga samwetsfäret des ändamålsenliga behandling förmedelst det mest sinnrika och werkamma instrument som finnes, Guds ord, hwilket långt kraftigare än den tweäggade lansetten uti läkarens hand öppnar och rensar kroppsliga husnader och sär, förmår uppstinga syndens pestböld och fränstilla det besmittade och förderjwade uti menniskans hjerta, på samma gång det likt en helande balsam esterhand stillar smärtan och läker säret samt meddelar en glädje och frid, som äfwen för den lekamliga läkaren wore en wida tillförlitligare hundsförwandt, än den htiliga, wanckeliga ro och fröjd han hos patienten ofta söker framkalla genom att förmedelst woande tidsfördrif och förströelser, fördöljande af sjukdomens swära och lifsfarliga beskaffenhet, förbud emot religiösa samtal och andaktsöfningar, sinneswerkksamhetens döfwande genom narotiska medel, m. m. d. afleda den sjukles tanke ifrån sina synder och den förestående döden samt omsorgen om sitt andeliga botande.

En flot läkare söker ej att förhindra utan befordra warbildningen, der de onda wätkorna ej mer kunna fördelas, icke att fördröja utan att påskynda krisen. Så täl ej heller samwetsoron att fördrifwas och förskingras; det är en böld som ej kan fördelas, utan ju förr, des hellre måste till mognad befordras. Sådant går wisserligen ej af utan plåga, utan strid winnes ingen frid, men en werkelig och waraktig både andelig och lekamlig hälsa är owilforligen beroende deraf, att denna strid icke undanskjutes, utan utkämpas, att patienten utsättes för en ändamålsenlig psyhisk behandling under inwerkän af de andeliga medlens helsofamma inwerkän; och hwi skulle man här rhygga tillbaka, då man, såsom redan ofwanföre blifwit nämndt, i hopp om lekamlig förbättring, utsätter den sjukle för de swåraste marter under kirurgens försträckliga instrumenter. Men jag will nu här åter anföra ett exempel bland de många, som stå till buds, för att förtydliga huru dåraktigt det är att söka bota synnerligen dhilka af samwetsoro afstrade sjukdomar genom lekamliga medel, med förkastande af de andeliga ej blott som owerkamma, utan såsom de der framkallat sjelfwa sjukdomen, rent af skadliga, samt ådagaläggä det ordspråkets maning att söka bot, der man fått sot, om någonsin just hwarwidlag har sin tillämpning; såwida nådemedlen likalitet aftra sjelfwa sjukdomen som t. ex. kräkmedlet skulle producera de bittra och förskända

ämnen det drifwer utur menniskfokroppen, utan endast bringar uti dagen och uttömmar det onda och förderfwade, som varit doldt uti menniskans hjerta.

Den ifrågawarande qwinnan, som öfwer ett halft år, med kortare mellanskof lidit af den swåra hysteriska krampen, erkände slutligen att hemliga synder tyugde på hennes samwete och förhindrade hennes tillfrisknande, hwilka hon dock saknade styrka att bekänna. Småningom wunn hon dock så mycket kraft att hon kunde omtala ett sådant hemligt brott; men ännu återstod något, som hon ej kunde komma fram med. Efter såfänga försök att intala henne mod, uppmanade jag henne att uti bönen frambara sin synd för Herren och genom nådemedlen stärka sin tro uppå Guds förlåtande barmhertighet. Så förflöt någon längre tid, hwarunder hennes helsa mer och mer beghute stadga sig. Då insann hon sig den 23 Mars helt uppstafad hos mig och sade, att hennes samwete ej mer fann sig tillfredsställdt att endast inför Gud frambara sin synd; hon hade fast beslutit att äfwen inför menniskor bekänna den; detta beslut hade hitills gifwit henne mod att tro uppå Guds förlåtelse, men beslutet måste nu träda i verkställighet. En flicka med hwilken hon hade föröfswat denna synd hade redan för några år sedan blifwit wanfinnig. Nu hade hon i drömmen blifwit underrättad om att det skulle gå henne sammalunda, och att äfwen hon skulle blifwa galen, om hon längre dröjde med att gifwa sin bekännelse. Men hur hon nu och försökte att bemanna sig, så kunde hon dock ej få densamma öfwer sina läppar. Såfängt försökte jag att wänligt uppmuntra henne, att jemte och för henne uti bönen anropa Gud om bistånd. Hon tyktes vara nära att förtwifla, och ehuru hon nu ej öfwerölls af kramp sade hon sig härwid hafwa genomgått ännu swårare qwal, än någonsin deförinnan under krampanfällen. Det förfiggic ryckningar och slitningar ej uti de yttre lemmarna, rygg eller bröst-musklerna, utan uti sjelfwa hjernans fibrer, som hotade att beröfwa henne sitt förstånd. Då frågade jag huruwida hon önskade att, likasom några gånger förut under den swåra krampen, blifwa delaktig af Herrans Mattward, så wille jag genast meddela henne den. Hon swarade att det wore hennes högsta åstundan, men att om det snart blefwe allmän konmunion, så wille hon wänta intill det i förhoppning att Herren skulle uppehålla hennes krafter. Jag läfwade då att redan under den andra dagen derpå instundande Mariedagen gå denna hennes önskan till mötes, och uppmanade henne, efter ett ännu andra dagen upprepadt såfängt försök, att om möjligt före nattwardsgången söka winna kraft att inför den äldre af skolmästarinnorna, hwilken hon war mycket tillgifwen, och för hwilken hon måhända skulle hafwa lättare att öppna sitt hjerta, afslägga sin bekännelse. Och då jag Mariedagen om morgonen anlände till fångelsef frambar äfwen den nämnda skolmästarinnan till mig denna hennes be-

kännelse, hwilken hon efter en swår strid först samma morgon, kort förut hade förmått meddela den moderliga wännen; och den botfärdiga synderskan kunde nu med desto fastare tro och tillförligt knäböja inför Herrens altare och emottaga absolutionen uti medvetande deraf att genom syndens bekännande äfwen inför menniskor också denna hennes samvetes fordran numera blifwit tillfredsställd; och den glädje och frid, som sedan des uppenbarar sig uti hennes wäsende, låter hoppas att det redan hotande wanwettets dimmor helt och hållet wilit ifrån hennes själ, och att ej heller någon framw mer skall rycka och riswa hennes kropp.

Må de som med förutsättning af att „kroppliga störingar plåga ligga till grund för all slags psykisk sjukdom," förmena att den af dem så kallade „religiösa intolerans, som th wär annu i våra tider ofta nog på ett mindre humant sätt gör sig gällande i ord och gerning till och med hos annars bildade personer, också i sin mon bidragit att, åtminstone hos obildade, swaga eller känsliga själar, underhålla dystra religiösa grubblerier, sålunda att hos personer, som till följd af fanatiska straffpredikningar och oförmåga att kunna komma sig till den föreskrifna „rätta tron" försjunkit i dylika grubblerier, samt genom tillstötande fysiska och psykiska orsaker slutligen blifwit wanförmåga, detta wanförmåga ofta uppträdt såsom religiös melankoli med fixa ideer af ett ytterst förtwifladt och dystert slaphune," hwilka rört sig kring förutnämnda ångestfulla wanföreställningar om oförlåtlig syndaskuld, om en obeweklig Guds straffande wrede, om „lagens förbannelse," om djefwulens anfäktelser och förestående ewiga afgrundssqual, (se Akademisk afhandling, Om Melankoli, af Dr A. G. Simon, Helsingfors 1870), — må de, som sålunda långt ifrån att uti religionen söka en mächtig bundsförwandt wid bekämpandet af sjukdomar, omnämna densamma såsom en af hufwudfaktorerna wid framkallandet af galenskap, med iakttagande af ofwannämnda och många dylika fall besinna, att „lagens förbannelse" ej är något tomt hjernspöke framkalladt genom fanatiska straffpredikningar, utan det waktade samvetets bittra oro och smärta öfwer den uti hjertat inneboende synden, den der wäcker ej blott af det predikade ordet, utan äfwen genom många andra medel af den förekommande nåden, under menniskan i lifwet mötande sticketser och öden, samt att den „rätta tron" lika litet är något af den kristna lärans förkunnare påfunnet tortyrredskap till förwridande af menniskors hjerna, utan ett af vår Frälsare själf i tiden föreskrifwit medel till borttagande af denna lagens förbannelse, ej allenast hos förbrytaren, hwars synd äfwen uti handling gjort sig skönjbar för menniskor, utan också hos den inför werlden oförwittlige hwars hemliga onda tankar och begär, blott samwetet rätt waktat, framställa honom såsom lika brottslig inför den allwetande Guden. Måne ej just undertryckandet af detta inre behof att genom en rätt tro winna frid och försoning är hufwudorsaken till den

så allmänna störingen af mensklighetens så andeliga som lekamliga wäl-
 befinnande? Th hwarifrån kommer eljest den mängd af kroniska åkommor
 nu för tiden, som under årtal hålla otaliga uti ett tillstånd midt emel-
 lan helsa och sjukdom? Männe ej orsaken härtill är att söka uti det en-
 sidiga försöket att bota kroppen, med försummande och ringaktande af
 själens sjukdom, synden, deri likwäl också allt kroppens lidande, ja! den-
 nes slutliga förstöring genom döden har sin grund. Att följa Jakobs
 råd: „Är någon sjuk ibland eder, han kalle till sig presterna i församlin-
 gen, och låte dem bedja öfwer sig, och smörja sig med olja uti Herrans
 namn. Och trons bön skall hjälpa den sjuka, och Herren upprättar ho-
 nom; och om han är stadd i synder, warda de honom förlättna. Bekän-
 ner inbördes synderna den ene för den andra, och beder för eder inbör-
 des, att I helbregda worden; th en rättfärdig mans bön förmår mycket,
 der hon allwar är.“ Sådant faller numera ej just mången in. Det wo-
 re att tro uppå widstepelse, heter det. Under fle ej mer i vår tid. Och
 de som ej skygga för konsekvenserna skratta äfwen åt bön i allmänhet,
 nådemedlen, m. m. d., påstå att undren aldrig kunna ske och utropa twi-
 flande och hånande, såsom t. ex. en herr E. R—d uti N:o 131 af Åbo
 Underrättelser för år 1867 tillfölje af en under detta nödår påbjuden
 stild Bönedag: „Få se, om turen wänder sig efter den 8 December.“
 Nej något naturligt medel måste det vara, föreskrifwet af kloke och för-
 ständige män, som kunna göra sig reda för medlets kemiska och fysiska
 verkningar till helsans återställande inom menniskokroppen. Att tron —
 förtroendet till läkaren och läkemedlet — äfwen wid det lekamliga botan-
 det har sin behöriga andel, den må sedan hast alldrig så ringa wehikel
 att stöda sig wid, såsom t. ex. homöopatens milliondebelar, eller endast
 och allenast rena brödet, intaget uti piller form, det finner man dock helt
 naturligt. Och äfwen när den ofta ringa förbättringen är af kort war-
 aktighet och det ena recidivet efterföljer det andra, så att förtroendet för
 den genomgångna turen begynner swigta, ser man sig endast om efter
 ännu skickligare medici och ryktbarare kuroter, allt med förbigående af
 den rätte läkaren, hvars auktoritet årtusenden ej förmått utplåna, och
 med förbiseendet deraf att man lift den lame uti Kapernaum uti första
 rummet wore i behof af den trösterika försäkran: „dina synder warda dig
 förlättna,“ för att sedan äga kraft att följa den helbregdagörande upp-
 maningen: „stätt upp, och gåck i ditt hus.“ Så tar det onda endast till
 och den sjukes tillstånd förwärras, tills hon förklarar hafwa blifwit hys-
 terisk eller hypokondriff, under hwilken benämning de mest olika sjukdoms-
 former kunna sammanfattas, och hvars karakteristiska kännetecken tyckes
 vara patientens om sitt wedersäende mistnöstande sinnesstämming. Och
 när slutligen det reflekterande förståndet, som dittills hindrat det i hjer-
 tats djup undertryckta behofwet af frid och försoning att för werldens

spelfulla blickar träda fram i dagen, slutligen gifwer wifa och den sjuke förtwiflad ännu söker gripa efter religionens trösterika nådemedel, då tager man werkan såsom orsak, tillskrifwer förståndsförvirringen det religiösa grubberiet, och benämner den nya sjukdomsformen melanfolia religiösa.

För dem, som söka anledningen till den swära sjukligheten å Spinnhuset uti fysiska orsaker, såsom dålig kost, brist uppå frist luft, stillasittande lif, m. m. d. får jag anmärka, att bland personer, som i lika grad varit underkastade dessas för helsan menliga inslytande, endast en del blifwit angripna af den hysteriska krampen, och det ingalunda företrädeswis de till sin kroppsconstitution swagaste och bräckligaste, utan blott de som kommit till en swårare oro uti sina samweten, medan de mindre upprördas kroppsvidande varit af lindrigare art, och endast wid orons tillwäkt efterhand antagit swårare sjukdomsformer, samt att de företrädeswis förmått bibehålla lekamlig helsa, hwilka antingen med ett förhärdadt samwete kunnat slå ifrån sig hwarje oro, eller ock efter redan genomgången syndasorg, genom den rätta tron kommit till en sam och waraktig frid. Bland de utaf det sistnämnda slaget will jag blott exempelwis anföra den redan omtalade äldre skollärarinnan, hwilken wid sin ankomst till fängelset, lidande af ett swårt brock placerades uti ett förrum till skolläsalen samt såsom urständfatt att förwätta annat arbete af mig behypte användas som biträde wid undervisningen, och hwilken ifrån att till en början knappt kunnat existera annorlunda än uti liggande ställning, efterhand såtillwida förbättrats att hon kunnat wara mig behjelpelig wid tröstande och undervisande äfwen af de sjuka och uti sitt samwete oroliga, ja wid swårare fall till och med wårdat och uti cellen under natten wakat öfwer enstildta af kramp, ja wansinne swårt angripna fångar, under hwilket både kropps och själsansträngande arbete hon dag för dag blott thjåts tillwäxa uti helsa och wälbefinnande.

Till de redan ofwansföre anförda exemplen af krampsjuka och af temporärt swagfinthet angripne personer, will jag här ännu anföra ett intressant fall, hwarwid jag något widlyftigare will meddela den ifrågawarande personens mindre wanliga lefnadsöden. Brita Eskelinen, föddes i Idensalmi den 15 Nowerber år 1840 Modren Anna Stina Eskelinen, en fallen qwinna, som ej ens kunde läsa, lefde ensam uti en backstuga med tre oäkta barn, af hwilka Brita war den mellersta och, wid modrens död, gick på sjerde året. En i grannskapet boende fru, som varit närwarande wid modrens dödsbädd, tog till en början dessa barn och förde dem till sitt hem. Detta är det äldsta minne Brita Eskelinen har ifrån sin barn-dom. Hon erindrar sig huru hon ifrån den främmande gården åter smög sig till det öfwergifna hemmet, der hon fann modren liggande med ännu öppna ögon. I stugan stod ännu hennes yngre systers mjölkfopp; hon

frågade af modren om hon finge dricka berutas, och då hon ej fick något swar förde hon koppen till sina läppar. Sedan gick hon fram till modren samt lade sig inwid liket, och när folk från granngården kommo för att söka flickan, funno de henne så liggande, med armen omslutande den döda modrens hals. Kort efter Anna Stina Eskelinens did gifte sig Britas naturlige fader Henrik Julkunen, en några werst derifrån boende förmögen torpare, hwilken thyckes hafwa varit ålagd att underhålla denna sin oäkta dotter, med Krespina Mahonen, hwilken nu afhemtade Brita ifrån granngården, der den äldsta systren, som war 9 år qwarstagnade, medan det yngsta ännu ej års gamla barnet öfwerlemnades uti fattigförsörjningens wård. Denna Britas stusmoder war behäftad med ett slags temporäert wanfinne. Enligt Britas beskrifning thyckes uti stusmodrens inre hafwa förfiggätt en swår strid mellan den gode och onde anden, hwarwid än den ena än den andre, wanligen dock den sednare erhöill öfwerhanden, så att hon tidtals förlorade medwetandet och öfwerfölls af en extas, som företedde twenne helt motsatta former, den ena hatfull, ursinnig och rasande, den andra ödmjuk och ångerfull. Wanligen war hon mycket elak emot sin stusdotter, gaf henne endast så mycket mat att lifwet hölls i henne ("henk" pitimies waari") samt uppretade äfwen fadren emot henne och wille ej ens tillåta att den utom äktenskapet födda wanbrödingen med fadersnamnet skulle benämna hennes man. Och när så detta hat rikligt upprörde wreden uti hennes sinne blef hon utom sig af raseri och slog wildt omkring sig med hwad hon för tillfället fick i händerna. Ofta föllo sådana hugg med lia, hxa eller andra dylika wapen tätt inwid den stackars flickan, men Guds hand bewarade hennes lif, så att hon slutligen ej ens wiste wara rädd derföre, utan då den rasande stusmodren t. ex. midt om wintern, under sträng köld barfota och naken wille fly ut i skogen, klängde flickan sig fast wid den wanfuntiga och släpade med henne, ropande uppå hjelp, tills andra hunno fram och grepo flykten. En gång hände det om sommaren, att när hon en söndag begaf sig till kyrkan, tog hon med sig penningar för att göra några uppköp hos landthandlaren; Dessa penningar kastade hon dock uti en brunn wid wägen, och då hon på återwägen med sin egen 9 års gamla dotter rodde öfwer en sjö, stannade hon med ens båten och befalle flickan kläda af sig och gå i sjön. Dottren lyckades dock winna tid genom att föreslå det de först skulle ro till ett annat ställe på sjön, hwarunder denna fixa ide lyckligen blef förfliktad. Stundom hände det att hon kastade kläder och andra effekter i den brinnande ugnen. När åter samwetsqwalen och ångern öfwer hennes ondskas kommo öfwer henne samt ödmjukhetens ande så wam i insteg uti hennes hjerta, då erkände hon sig hafwa handlat orätt och nedtryckt af den tunga syndabördan utropade hon förtwiflande: "wiekäät minua metfään sudelta rewittäwäks, minä olen niin huono ihmisen" (fören mig till

stogen att rifwas af wargen, jag är en dålig menniska"). Och när hon sedan uppvaknade ur den dwala, hwari hon efter dylita hästiga själsqual wanligen förföll, omtalade hon hurusom Gud derunder befallt henne att älska stufsdottren såsom sina egna barn. Hon war då någon tid som en helt annan menniska, mild och öm och tillät Brita att kalla mannen med faders namnet, tills det onda åter med ens kom öfwer henne. Ofta måste mannen halsöfwerhuswud föra sin wansinniga hustru till den aflägna prestgården, för att af presten lugnas, tröstas och förmanas; och han hördes ångerfull klaga deröfwer att han ej följt menniskors råd, de der sökt hindra honom ifrån att gifta sig med den galna qwinnan.

Menniskorna som ömfade sig öfwer den stackars Brita, som både af fadren och modren fick uppbära hugg och slag så att hon, såsom en annan å Spinnhuset besintlig qwinna ifrån Idensalmi och just ifrån näraste grannskapet till Britas hem, för mig omtalat, ofta war helt brun och blå af den mißhandling hon undergått, rådde henne att lemna detta grymma hem, hwarestefter hon wid 13 års ålder antog tjenst uti den gård, dit hennes äldre syster wid modrens död blifwit upptagen, och der hon nu fortfor att tjena i tvenne års tid, ehuru fadren förfökte att locka henne tillbaka hem med löfte om att gifwa henne arf i lighthet med sina ätta barn. Wid 15 års ålder uttog Brita Eskelinen flyttningsbetyg ifrån Idensalmi, för att i sällskap med några andra begifwa sig uppå arbetsförtjenst till Tammerfors stad, men uppå resan sammanträffade hon i Kuopio med en bonde ifrån Maaninga, Erik Koponen, hwilken öfwer talade henne att hos sig antaga tjenst; och sålunda blef hon kyrkostrifwen uti nämnde kapellförsamling, der hon följande sommar efter genomgången skriftskola blef Johannedagen till Herrans Nattward admitterad.

Nedan som barn hade hon rönt ett djupt intryck af stufsmodrens, under hennes exstatiska tillstånd gripande och ur djupet af ett öfwer synden förfrossadt hjerta gående klagorop och förmaningar, så att hon erhållit en djup affty för synden. Nu under denna wigtiga tidpunkt, då hon skulle förnya sitt döpelse förbund och blifwa delaktig af Kristi lekamen och blod, återupplifwades dessa barndomsintryck, wid de ord som lades henne uppå hjertat af presten, hwilken, då han förmärkte den werkan hans tal uppå henne utöfwade, äfwen ensildt uti sitt hus underwysade och förmanade henne. Och när hon så Johannedagen framträdde till Herrans altare, kände hon fullt och fast sig ifrån synden renad, i tron med sin Frälsare förenad och i sitt döpelsesförbund befästad. Äfwen sedan hon hemkommit ifrån skriftskolan, fortfor hon med att slitigt bedja och betrakta Guds ord, ja! hon gick nästan ständigt med en bok i barmen, för att wid tillfälle kasta en blick deri. Så hände det en dag par weckor efter det hon blifwit konfirmerad, att när hon middagstiden gick ut i stogen för att se efter gårdens kor, hon efter wanligheten hade en bok med sig, der-

i hon läste medan hon ännu gick längsåt landsvägen. Snart stoppade hon boken åter i sin barm, sedan hon wikit af från vägen, och beghnte att mer och mer fördjupa sig i skogen. Medan hon så wandrade i skogen, ser hon med ens tvenne wäsenden, klädde uti hwhita kläder, lifnande meßkhortor nedkomma ifrån himmelen. Försträckt sjunker hon ned uppå sina knän inwid roten af ett träd. Då tager den ene af dessa henne wid handen och säger: „älä ole epäuskoinen, waan uskowainen“ (war icke twiflande utan troende), derefter uppmanade de henne att sjunga Ps. 408, „Oh suruton, koska synnistä lakkaat,“ samt 403, „So heräjä kristikunt! synnistä,“ hwilka psalmer hon nu lifasom i andanom sjungande genomgick wers för wers, som om hon skulle hafwa läst dem från boken, ehuru hon ej deßförinnan kunnat dem utantill. Långe talade de ännu wid henne, hufwudsafiligen berörande de uti nämnde psalmer förekommande ämnen och uppmanade henne att göra bättring samt med flyende af synden uti tron uppå Guds nåd eftersträfwade den ewiga saligheten, tills de åter skilde sig ifrån henne och försvunno dit, derifrån de hade kommit. Matklös hade hon nu sjunkit ned till marken; en isande kyla genomträngde hennes lemmar och, oförmögen att röra sig från stället eller gifwa ett ljud ifrån sig, förlorade hon slutligen medwetandet så att hon ej hörde de rop som ljödo deromkring af folk som genomströfwade skogen sökande efter henne. Först emot qwällen andra dagen uppwaknade hon ifrån denna djupa dwala, då det förekom henne som om henne blifwit angifwen den riktning, i hwilken hon skulle wandra för att komma utur skogen, då hon efter den största ansträngning, dels raglande, dels kryppande förmådde släpa sig fram till ett torp, der wärdinnan då hon såg henne, skyndade att derom underrätta folket som juft hade församlat sig nära derintill uppå landsvägen, rådgörande, hwad nu wore att göra sedan de fåfängt sökt slickan uti skogen. Sedan hon nu med häst ifrån torpet blifwit forslad fram till gården, upphängdes hon der från fötterna wid takåsen med hufwudet nedåt och en bytta fylld med söt mjölk ställdes derinunder uppå golfwet, på det att ormen, som man förmodade att under wistelsen i skogen hade gått uti henne och gjort henne så kollrig, sålunda lockad af ångan ifrån den warma mjölken skulle förmås att åter krypa utur henne.

Efter denna händelse beghnte Brita Estelinen att tid efter annan falla uti wanmakt, hwarunder för hennes inre blick tedde sig hwarjehanda fröjdefulla syner. Så fick hon skåda de saligas fröjd uti himmelen, ehuru hon stundom äfwen kunde se de fördömdas plågor uti helfwetet. Hennes största fröjd war att slippa till kyrkan, och intet owäder eller menföre kunde afsträcka henne ifrån att om sön- och helgedagarna sträfwade till Guds hus. Ofta hände det dock att hon före gudstjenstens slut afswimnad måste bäras ut på kyrkbacken, der hon i detta tillstånd ofta höll föredrag af religiösf, till bättring manande innehåll. Med ett ord Brita

Estelinen tycktes hafwa blifwit angripen af den såfallade predikossjukan. Nu
 beghnte menniskorna att sty henne! Man kunde wäl nyfiket samlas för att se
 henne och höra henne predika, men man twefade att taga en sådan per-
 son i sitt hus, uti sin tjenst. Dock fanns det en wärldinna, dender för-
 ut warit wäckt, men sedan återfallit i säkerhet, hwilken sade sig icke wara
 rädd för Britas åkomma, utan städslade henne för det följande året. Un-
 der hennes wistelse i denna gård å Kuuskala hemman uti Hamula by,
 hände det att när hon åter engång som sanslös måste bäras ut ur kyr-
 kan, Domprosten Borg, som den Söndagen träffade predika uti kapellet,
 efter gudstjenstens slut önsfode samtala med henne. Men icke nog dermed,
 utan han kallade henne äfwen till sig till Kuopio för att än widare sam-
 tala med den beshynerliga flickan. Åtlydande denna kallelse, infann sig
 Brita Estelinen snart derpå uti nämnde stad, der hon tillbragte flere we-
 kor uti Domprostens hus. Sedermera inactorderades hon af Domprosten
 å ett torp inom Kuopio socken, hos wäckt folk, hwilka skulle wårda henne
 och se till att hon ej genom för mycket läsande allt mer och mer bleswe
 förvirrad, utan under ett stilla och lungt lif finge återhämta krafter och
 reda sig ifrån den sinnesförvirring, hwari hon genom allt för stark själs-
 ansträngning redan råkat. Efter att någon tid hafwa wisstats derstädes,
 begaf hon sig nu uppå wandring, till en början till sin födelseort uti
 Jdensalmi. Hon sökte nu ej ens mer att skaffa sig någon tjenst, om men-
 niskorna äfwen hade erbjudit henne plats, ty hon hade mist all lust för
 kroppsligt arbete, ej af lättja, utan af litgiltighet för det lekamliga samt
 förakt för jordiskt gods och timmeligt förwärf. Hennes käraste sysselsätt-
 ning war att besöka Guds hus, läsa andeliga skrifter och samtala med an-
 deliga prester eller andra wäckta menniskor. Så wandrade hon omkring
 och wistades än här än der, då hon närmare tre år efter sin konfirma-
 tion under ett besök i Kuopio stad bles försörd till otukt. Redan hö-
 sten förut hade en karl i Jdensalmi försökt wåldföra henne, och ehuru hon
 då undgick förfåtet, hade hennes uppbrusande sinnlighet awarlemnad en släkt
 uti hennes derintill luffa finne. Efter detta hennes fall beghnte swim-
 ningarna, som defförinnan hos henne alltid haft en mild och stilla karak-
 tär efter som hon föll djupare, allt mer och mer omwexla med symptom-
 af fallandesot samt åtföljande häftighet i hynnet. Och då nu denna quin-
 na började falla församlingen till last, beghnte man se sig om huru man
 kunde blifwa henne qwitt genom att som lösdriwswerka få henne infatt up-
 på Spinnhuset, der hon nu första gången intogs den 15 Juli 1861 på
 ett halft år; frigifwen den 15 Januari 1862, återkom hon dit redan den
 20 derpåföljande April uppå ett år. Här midtibland en mängd förhär-
 dade brottflingar af hwarje slag och uti laster djupt sjunkne lösdriwswerkor
 wunno de onda makterna ett allt större wälde öfwer den fallna qwinnan
 och undanträngde mer och mer den milda fridsfulla ande, som en gång

haft sin boning i den fromma flickans hjerta. Efter den tidens sed wiste man nu ej bättre råd än att med stryk drifwa ut det onda, hwilket dock ej utföll des bättre än att den till raseri bragta qwinnan wid slutet af sin andra wistelse å Spinnhuset den 25 Mars 1863 såsom wanförmig måste afföras till kuranstalten i Wiborg.

Här blef hon skändeligen lägrad, såsom hon uppgaf, utaf en af inrättningens betjening, men derigenom att hon kort derpå ånyo som lösdrifwerfa för tredje resan den 5 September 1863 anlände till Spinnhuset, der hon den 27 Januari 1864 framfödde ett barn, fann man att detta, måste hafwa blifwit afladt å kurbuset, hwarföre anmälan härom gjordes af wederbörande, och Brita Eskelinen den 20 September 1864 afgick till länehäktet i Wiborg i och för sakens närmare utredande, hwarwid den tilltalade mannen tillfölje af bristande bewisning dock ej skall hafwa kunnat till saken fällas. Twenne gånger skall Brita äfwen hafwa undergått profdärkur å länelasarettet uti Kuopio.

Wid Brita Eskelinens afgång ifrån Spinnhuset den 12 September 1865 skall hon af inrättningens läkare hafwa erhållit något slags inthg öfwer swårigheten att till följe af hennes sinnesswaghet hålla henne å Spinnhuset, hwilket torde hafwa föranledt att hon ej mer som lösdrifwerfa dit återfändes, utan blef hon å hemorten å församlingens bekostnad jemte sitt barn utbjuden till den minst fordrande att wårdas och underhållas, och så inropades hon än af den ene, än af den andre, mestendels hårda och samwetslösa menniskor, de der för dryg betalning wäl åtogo sig att vårda henne, men det oakadt låto både henne och hennes barn lida wanwård så wäl genom brist som en hård och omenflickig behandling. Så hade hon det en gång så swårt å ett fattigt torp, hvars innewånare sjelfwa ledo brist, men af begär efter den dryga betalningen ännu hade tagit henne i sin kost och wård, att hon fattade det förtwiflade beslutet att taga lifwet af sitt då på tredje året gående barn, för att sålunda befria det ifrån det swåra lidandet. För sådant ändamål blötte hon twenne lådor fosforsticker uti söt mjölk och gaf det sedan åt barnet att dricka. Då detta emellertid kräktes upp den förgiftade mjölken, drog hon ett snöre hårdt till omkring des hals samt gick ut, lemnande barnet sålunda att förqwäwas. Men när hon nu utifrån genom fönstret blickade in i rummet, mötte barnets likasom om förbarmande bedjande ögon hennes, då hon ej förmådde motstå detta intryck, utan skyndade in och befriade flickan, som redan hade hunnit blifwa helt swart i ansigtet.

Medan hon sedermera wistades å Pankihuwi hemman, der dåwarande t. f. Kapellanen S. Portan äfwen bodde och med hwilken hon då ofta kunde samtala, hade hon det jemförelsewis bra. Här brukade hon ofta, när hon kände att extasen skulle komma på henne, begifwa sig till badstugan, hwareft hon då i fred fick ligga affwinnad, dels under en stilla å-

sfådning af de syner, som tedde sig för hennes inre, dels högljudt talande och bedjande. Wid ett sådant tillfälle försökte husbonden en gång att wäcka henne genom att helt oförmodadt öfwer henne aflossa ett stott, utan att hon derwid förnam det ringaste intryk derutas. Twenne gånger hade Brita äfwen blifwit åkärad af dem, uti hwilkas wård hon varit anförtrodd, första gången för fosters fördrifwande, då hon agad af sin husbon- da för det hon genom att rhyma till Idensalmi förorsakade honom, som fick erlægga skjutslegan, då hon derifrån återhämtades, onödiga utgifter, i förtid framfödde ett dödfödt forster; samt andra gången för fosters lönn- läggning, då hon frikändes först efter att hafwa suttit 12 weckor å Kuopio häkte under ransakning, samt sedermera kort efter sin återkomst hem genom förtidig börd först framfödde det barn, hwilket hon hade varit be- skyld för att hafwa lönnlagt.

Slutligen kom Brita Estelinen ifrån början af 1870 till en gård, der hennes redan af förrigt både genom eget förwållande under ett syn- digt lefwerne äfwen som genom andras omenstliga behandling häftigt och bittert wordna sinne än mer skulle förbittras och förhårdas samt så drif- wa henne till det brott, för hwilket hon nu uppå sex år sitter häktad å Spinnhuset. Swårigheten att å detta ställe komma till rätta, föranledde henne att lördagen den 14 Maj nämnde år begifwa sig till prestgården för att för Domprosten, som då war i kapellet beklaga sin nöd. Då hon begaf sig på wägen följde hennes barn ett stycke med till ett närbeläget torp. Det gret och bad att modren skulle taga det med sig; om du lem- nar mig, slå de mig, då du är borta, sade det. Nu kommo äfwen an- dra barn springande efter dem, då modren wände sig till dessa och hota- de att wid sin återkomst hårdt straffa den som gjorde något ondt åt hen- nes flicka; och så begaf hon sig till prestgården, medan barnet stadnade qwar sorgset blickande efter modren.

Men redan kort efter det Brita anländt till prestgården och medan hon ännu samtalade med Domprosten, ser hon också husbonden träda in och hwiska något åt Domprosten. Äfwen den kringstående menigheten, som samlats i och för uppstrifning till kommunion, begynner nu att hwiska fins- emellan. Brita tycker sig höra sitt barns namn nämnas. Har wäl nå- got händt flickan? Swad war det husbonden hwistade i Domprostens öra? Häntade han wäl något olycksbud om barnet? Hon anropar om att få weta hwarom man hwiskar, hwad husbonden hast att förtälja. Man sö- ker wäl i början dölja det för henne. Snart får hon dock weta sam- manhanget. Hennes barn har nys funnits liflös uti en källa. Då ut- ropade hon förtwiflad: „det är icke nog att J på allt sätt plågat och pinat mig; nu hafwen J ännu mördat mitt barn.“ „Jafå!“, gemälte husbonden, „det är wäl du sjelf, som har dödat barnet“. Och han be- gaf sig nu till länsmannen för att anmäla om förhållandet och anhålla

om att Brita blefwe fånglad och för det grymma brottet ställd till laga ansvar. Räktsmannen anslände äfwen till gården, för att hålla en förberedande ransakning, hwarefter husbonden tillfades att hålla wäl wara uppå Eskelinen, tills hon blefwe kallad inför rätta. Och husbonden såg sig nu om, huru han skulle få några bojor, för att rätt säkert kunna förwara henne. Under tiden sprang Brita till skogs. Hon gick till källan, der hennes barn hade ljutit döden, och war redan frestad att uti en närbelägen sjö äfwen göra slut uppå sitt eget usla lif, då hon ihågkom att hon bar ett annat barn uti sitt sköte, hvars lif hon då tillika skulle förgripa sig uppå; och hon gick så bort, sökande en tröst hos foglarne, som sjöngo uti trädens grenar, och gående från träd till träd lyhönade hon till tonerna af deras för henne oförstådda språk. Emellertid hade för hennes räddning en boja blifwit beredd af trenne jerngrimskast, hwaraf bildades ett hals- och ett lifjern, dermed hon i fem dagar hölls fästad wid wäggen, men derefter ehuru jernad fick gå omkring. Sålunda hade hon varit fånglad närmare tre weckor, när den 4 Juni tiden inföll att hon skulle föda. Då anropade hon på det bewelligaste husbonden att taga bojan ifrån henne, påminnande honom om de tider hans egen hustru genomgått samma plågor, men den hårdhertade mannen strattade endast åt dessa hennes böner. Sålunda födde hon sitt barn uti bojor; och ännu derefter fortfor hon att bära dessa jern, hwarwid hon, då hon gaf di åt barnet wäl måsteakta att kedjan, som hon bar om halsen, ej skulle skrinna ned på den späda warelsens hufwud. Härunder frestades hon ännu af dem, som uppmanade henne att mörda barnet, för att sålunda hämnas uppå husbonden, som sålunda wäl ej skulle undgå att komma till ansvar för sin omenskliga behandling. Hon motstod dock frestelsen och wårdade barnet så godt hon kunde, hwilket dock jultiden afled uti halsbjuka omkring halft år gammalt. Först när Brita omkring två weckor efter barnets födelse något återwann sina krafter gick hon försedd med en spegel och en knif till skogen, der hon lade barnet ned på marken samt ställde spegeln emot ett träd, och så seende uti spegeln lyckades med knifwen lösgöra kedjan ifrån sin hals äfwen som och ifrån medjan. Wid den kort derpå inför rätta hållna ransakningen blef Brita Eskelinen frikänd ifrån den af husbonden henne påbördade beskylningen, men någon närmare utredning om hennes barns död kunde ej winnas. Då Britas sistsödda barn i slutet af året afled, blef hon ej mer för det sökande året 1871 utbjuden å auktion, utan fick förja för sig sjelf, då hon wistades än här än der uppå arbete, sökande att lifnära sig så godt hon kunde. Under sommaren gjorde hon nu åter en wandring till sin födelseort uti Edenfalmi, der hon denna gång äfwen besökte sin stusmoder, hwilken nu war helt wänlig emot henne, erindrade sig med smärta huru elak hon varit emot henne uti barn-döden och bad henne af hjertat om förlåtelse. Men Britas sinne war

nu hårdt och oförsonligt och ehuru hon uti det yttre wisade sig försonlig emot stjuftmodren, tänkte hon dock inom sig med bitterhet uppå huru mycket ondt hon äfwen genom henne slitit uti barndomen. Det sista årets swåra lidanden hade så förbittrat och förhärdat hennes hjerta, att det hat hon närde derinom, slutligen ester hennes återkomst till Maaninga dref henne till hämnd emot dem, hwilka genom den hårda behandlingen hos henne hade framkallat ett dylikt hat. Redan flere gånger förut hade hon af hämnndens ande drifwen nattetid ströfwat omkring den gård, der hon lidit så mycket, hwälswanade mörka anslag uti sitt sinne, tills hon slutligen besegrad af passionen natten emot den 8 Oktober utförde det grymma dådet. Det är så godt du nu skrider till werket, hwiskade en röst i hennes inre, du är ju dock i alla fall redan skyldig till brottet, då du så mången gång varit här uti den onda affigten. Och så gick hon fram till gården för att tända eld å ladugården. Men då rann det henne i hågen ått creaturen ju woro ostyldiga till hennes lidande, hwarpå hon tände an sjelfwa boningshuset, der folket dock i tid träffade wakna och så undgingo att blifwa innebrända. Till följe af de hotelser Brita Eskelinen ofta hade uttalat mistänktes hon genast för denna mordbrand, och ehuru hon nekade härtill, dömdes hon dock såsom skyldig till sex års tuffhusarbete å Spinnhuset, der hon intogs den 20 Oktober 1872.

Slutord.

Efter nedskrifwandet af ofwanstående har jag sjelf varit angripen af en själs och sinnessjukdom, liknande de af mig ofwanföre skildrade; och war det till en stor del, såsom jag tror, genom arbetet att reda sednast anförda Brita Eskelinenens förstånd, hwilket åter tid efter annan å Spinnhuset förwirrades, som jag öfweranstrågde mina redan beskifvinnan hårdt anlitade själs och kropps krafter.

Jag will nu således endast i korthet avsluta dessa skildringar, hwilka nu också måste nå sitt slut redan tillfölje deraf att min werksamhet wid Spinnhuset i Willmanstrand redan den 18 Juni 1873, då jag ej mera fullt redig dock fullständigt och med sammanhang skriftade tvenne personer, den ena en nykomling, hvars namn jag ej mera kan påminna mig och den andra en wid namn Lowisa Henriksdotter, ifrån Luhango församling, blifwit afbruten; i det man ansatt sig, så att säga, med halft wäld böra förflytta mig till annan verkningsskrets.

Hemte den som bäst pågående tryckningen af dessa Skildringars II:dra häfte, har äfwen sammanträffandet med en af dem, för hwilka jag wid Spinnhuset i Willmanstrand varit själasörjare återfört mina tankar till dessa förgångna tider och manat mig att avsluta dessa Skildringar.

Måndagen den 21 Augusti företog jag nemligen, ledsagad af den nyh omnämnda Lovisa Henricksdotter, hwilken redan för tvenne år sedan ifrån Spinnhuset frigifwen, återkommit till denna sin hemort uti Luhango församling, hwarest jag för närvarande tjenstgör, en wandring till Turhala torp, beläget inom Sismå socken, wid stranden af Sittime sjö, hwilken sköljer stränderna både af Luhango och Sismå samt Gustaf Adolfs socken, de där härstädes alla tre stöta intill hwarandra.

Det är detta nyh upptagna torp, som den uti II häftet p. 38. (der namnet dock ej finnes utfatt) och i detta häfte p. 4 omtalade Justina E. funnit ett hem såsom hustru åt Torparen Johan J., med hwilken hon blifwit gift, kort efter det hon erhållit sin frihet. Denne hennes man war för tillfället frånvarande å dagswerk uppå hemmanet och Justina ensam hemma med sitt barn, en rass gosse uppå andra året. Å Kumu torp, ett af de sista till Luhango församling hörande, som jag under denna wandring passerade, hade wärdinnan bjudit mig mat, sägande: „När J nu wandrat sina 6 sjerndelar kunnen J här redan äta middag; ty der hwart J ännen eder sän J ej någon mat. De stackrarne äro så fattiga att de ej ens hafwa bättre kläder, så de kunna besöka annat folk, utan hålla sig för det mesta hemma.“ Stället wittnade wisserligen om fattigdom; men den drift med hwilken deß innewanare under en så kort tid här i ödemarken redan hunnit rödja skog och mark samt bygga bo — den ljusa nätta stugan, den nyh uppförda lilla mjölkammaren, den under byggnad warande smedjan, — m. m. d. låter hoppas att Justina och hennes man äfwen i ekonomiskt afseende gå en allt ljusare framtid till mötes. Justina sade sig ännu sednaste winter haft kännning af sin förra kramp, men nu under sommaren hade hon warit frisk och rass. Hon sade sig ännu hafwa omsorg om sin själs frälsning, men klagade dock öfwer en afsmattning uti sitt andeliga lif. Wätte detta mitt besök uppfylla det dermed äsyftade ändamålet och verka såsom en upplifwande bewattning af den med Guds hjelp utaf mig uti detta hjerta redan här förinnan verkställda plantering, samt Justina E. städse äfwen uti friheten minnas och uppfylla de heliga löften hon i fängelsset gifwit och om hwilka jag nu uti hennes eget hem ytterligare påmint och lade henne uppå sinnet. Åtminstone kände jag mig för min del helt lifwad och uppmuntrad af detta sammanträffande, och de timmar jag tillbragte uti detta fattiga torp i sällskap med dessa qwinnor, hwilka lift den fordua synderstan uti Fari-seens hus tycktes älska desto mera, emedan de många synderna hade blifwit dem förlätne, under samtal om det ena nödwändiga och affjungande af andeliga sänger, skall jag alltid räkna ibland högtidsstunderna uti min lefnad. Bland de sänger wi nu här uti friheten affjöngo, såsom wi fordom sjungit dem uti fängelsset, war äfwen följande, den botfärdiga sängens sång, hwilken jag här will återgifwa uppå swenska språket.

Fastän en usel fånge,
 En fattig syndare,
 Kan och väl jag änn' hoppas
 På Gud, min Frälsare, Min Frälsare.

Anskönt jag lös och ledig
 Derute förr fick gå,
 I syndens bojar slutet,
 Jag war en träl ändå, En träl ändå.

Men om från syndens trälldom
 Guds Ande löst mig här,
 Så — „der Guds Felge Ande,
 Der ju och frihet är“, Frihet är.

Fast synden swår och bitter
 Ännu betungar mig,
 För nåden, som hugswalar,
 Min Gud jag tackar Dig, Jag tackar Dig.

Ja! liksom fågeln, fången
 I bur änn' qwittrar nöjd,
 Så vill och jag här prisa
 Dig, Gud med lust och fröjd, Lust och fröjd.

Fast stild ifrån de mina
 Ett hem jag har ej mer,
 Jag hoppas dock de saknade
 Hos Gud jag återfer, Jag återfer.

Men om jag änn' i tiden
 Min frihet återfår,
 Hjelp Herre utan återfall
 Jag genom werlden går, Werlden går.

Dock när af „Högsta Makten“
 Jag ren benådad är,
 Ej mig jag känner fången,
 Fastän jag sitter här, Sitter här.

Och slutligen när kroppen
 Dör och bärs ut på bår,
 Till Gud ju kommer själen,
 Der idel frihet rår, Frihet rår.

Th själen blir då ifklädd
 En kropp så stark och klar,
 Att ingen bom och rigel
 Den här mer håller qwar, Håller qwar.

Då uti högre rymder
 Wid englaharpors ljud
 Jag med en bättre wisa
 Skall prisa Herren Gud, Herren Gud.

„Ännu,“ yttrade Lovisa G. „återstår en befrielse, och tror och hoppas jag att Herren nådeligen förunnar mig äfwen denna; och lifasom Han ifrån fängelslet låtit mig nå den jordiska friheten, så skall Han en gång genom en salig död låta mig ernå äfwen den himmelska.“

Men jag will nu med att ännu i korthet anföra något af Brita Eskelinens widare öden å Spinnhuset skynda till afflutandet af dessa Skilbringar. Fallandesoten tycktes här åter hafwa öfwergiftwit henne och lemnat rum för de religiöst extatiska rörelser, hwilka redan under tidigare år hos henne försports, enligt hwad härförinnan uti hennes berättelse blifwit anfördt och jag numera af Domprosten Borgs mundteliga inthygan funnit bekräftadt. Såsom prof uppå beskaffenheten af Brita Eskelinens predikofjuka will jag anföra twenne fall.

Under det jag höll aftonbön uti ett af arbetsrummen, dit fångarne blifwit sammankallade, föll Brita affwinnad ned uppå golfwet. Efter bödens slut fann jag henne, dryppande af swett, lifasom uti ett halft drömande tillstånd, så att hon måste af andra ledas till cellen, der hon för tillfället hade sin bostad. Här hade hon nu predikat under natten, hwaraf en fånge uti cellen bredwid så blifwit uppsakad, att hon fruktade för att blifwa galen, ty Brita hade, sade hon, predikat just för henne, alldeles såsom hon skulle hafwa kunnat läsa uti hennes inre.

En annan gång tycktes denna exaltation komma på henne medan jag samtalade med henne, hwarwid hon hegnate att lifasom predika specielt för mig, uppmuntrande mig att utan att förtrötta werka uti mitt mödosamma och ansvarsfulla fall, och det med en sådan värme och hänförelse att jag ej utan rörelse kunde afhöra dessa hjerteliga och träffande ord.

Ötterst känslig och mottaglig för intryck bragtes hon lätt till en häftig sinnesrörelse, hwilken alltefter som dessa intryck woro goda eller onda hos henne werkade en stilla bedöfnings med derpå följande exalteradt tal af religiöst innehåll, eller — då hon af det onda ytterligen frestades, eller retades, så att hon ej mer kunde undertrycka det eller beherrska sig — wrede, raseri och ursinnighet. Då jag med ledning af vår Frälsares råd att man ej skall stå det onda emot, utan öfwerwinna det onda med det

goda, både sjelf sökte använda och förordade användande af mildhet och godhet både wid behandling af fångarne i allmänhet, som denna qvinna i synnerhet, hvars temporära till sinnesrubbing gående wrede och häftighet jag war öfwerthygad om att till en stor del just hade blifwit framkallad genom hård och grym behandling, så bad man mig t. ex. en gång då jag träffade wara å Spinnhuset, nu komma och se huru Brita bar sig åt och försöka huru jag wille komma till rätta med henne. Då jag kom in, fann jag henne med ett wedträd färdigt upplyftadt till hugg. Jag såg lungt uppå henne och bad henne lägga bort trädet samt ledde henne sedan till cellen; men sedan jag dit instängt henne, tändes hennes wrede äfwen emot mig, så att hon beghnte utfara uti bittra ord och tillmälen, hwilket som jag tror, skulle hafwa uteblifwit, om jag först hade gifwit mig tid att med ordets makt söka lugna henne. Nästa gång jag träffade henne bad hon mig genast om förlåtelse för det hon, som hon hört warit otidig äfwen emot mig, hwaraf synes huru befinningslöst hon då handlat, när hon ej ens sjelf rätt kunde ihågkomma tillgången, utan genom andra derom måste upplysas. En annan gång fann jag henne af doctorn innesfängd uti mörk cell uppå 4 dhgn, dit hon af flere personer med wåld måst inneslutas. Säsom själasörjare å inrättningen tog jag mig nu friheten att derifrån släppa ut henne, för att uti det ljusa förrummet samtala med henne, hwarefter jag tillsade henne att åter ingå i den mörka cellen, dit läkaren för återställandet af hennes lekamliga hälsa ansett nödigt att innesfänga henne, hwilket hon nu utan ringaste motsägelse åtlhdde.

Ofta satt jag bredwid henne uti hennes cell, sökande att ifrån fantasternas werld återföra hennes tanke uppå det rätta spåret, öfwerthygad att menniskans förstånd — i likhet med diamanten hvars ojemnheter blott genom slipning med stoftet ifrån en annan sådan kunna afsnötas — endast genom förståndet hos en annan menniska kan skärfas, renas och förädlas. Och om min egen tanke härunder tröttnat och mitt förstånd fördunklats, har det åter klarnat wid ljuset af Hans Ande, som uti skapelsen hos mig först upptändt detsamma, hwarföre Honom, den allsmäktige Guden här för ware läf, pris och ära. Ja!

Dig jag prisa will min Gud, som änn' här i lifwet
Hälsan, den Du från mig tog, Nu mig återgifwit.

Kroppen har af sjukdomen swårt betungad warit,
Själén i anfäktelsen mången nöd erfarit.

Det ljus Du af din klarhets ljus i mitt förnuft upptände
Utaf mörkrets dimmor ren jag omtöknadt kände.

Dock den kraft o Skapare Du min själ har gifwit
Annú utaf sjukdomen icke bruten blifwit.

Derför när min tanke ren din nåd kan åter fatta,
Må min tunga ej bli sen att Dig låfwa tacka.

Och mitt hjerta för den tid, som redan förflutit,
Ödmjukt afbedja hos Dig, Swad jag felat, bruttit.

Gif och att jag framgent må din budord bättre fylla
Och ej af fatans arga list mer låta mig förbrylla.

Ja om detta mitt förnuft jag framdeles får hålla,
Må din ära bli mitt mål och intet ondt jag wälla.

Så att jag blott mer och mer Dig måtte känna lära
Och i mitt lif och med mitt ord städs derom wittne bära.

Men om Du mitt förstånd ännu tar bort från mig i listwet,
Långt klarare jag tror en gång det blir mig återgifwet.

Då slutligen i dödens stund kroppstrafterna förswinna
På det att själen blott allt mer i Dig sitt ljus må finna.

När tron till seende förbyts och hoppet seger vinner,
Men kärleken ej här, ej der, ej någonstän förswinner.

Luhango den 26 Augusti 1876.

C. J. Lind

Pris: 45 penni.

1994-11-14

STOCKHOLM